

Παρατηρώ τις εικόνες του Σχολικού Βιβλίου και μελετώ τις πηγές

- 1. Βυζαντινοί φρουροί των συνόρων. Οι φρουρές αυτές στα χρόνια της παρακμής αποδιοργανώθηκαν** (μικρογραφία χειρογράφου, Ι.Μ. Βατοπεδίου, Άγιο Όρος).

Οι αυτοκράτορες κατά τα τελευταία χρόνια της Μακεδονικής Δυναστείας, προχώρησαν σε λαθεμένες ενέργειες. Μια από αυτές αφορούσε στους κατοίκους των ακριτικών περιοχών. Οι κάτοικοι αυτοί δεν μπορούσαν πλέον να καταταγούν στο στρατό ως ακρίτες καθώς αντικαταστάθηκαν από ξένους μισθοφόρους. Ακόμη, οι αυτοκράτορες σταμάτησαν να τους δίνουν στρατιωτόπια, τα κτήματά τους φορολογήθηκαν και για να μην αναγκαστούν να γίνουν δουλοπάροικοι των δυνατών, τα πουλούσαν. Όλα αυτά είχαν καταστροφικές συνέπειες για το Βυζάντιο. Οι ακρίτες που ως τότε σήκωναν το βάρος της άμυνας των ακριτικών περιοχών, όπως παρατηρούμε και στην εικόνα, αναγκάστηκαν να φύγουν στις πόλεις για μια καλύτερη τύχη. Έτσι, οι ανατολικές περιοχές έμειναν απροστάτευτες που όπως άλλωστε έχουμε αναφέρει δέχονταν τις περισσότερες επιδρομές από γειτονικούς λαούς.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

2. Τα βυζαντινά καράβια σταμάτησαν το εμπόριο, μετά την παραχώρηση προνομίων στους Βενετούς. (Μικρογραφία, Πατριαρχική βιβλιοθήκη Ιεροσολύμων)

Το βυζαντινό κράτος τα τελευταία χρόνια των Μακεδόνων αυτοκρατόρων βρέθηκε σε κακή οικονομική κατάσταση. Οι δαπάνες για τη συντήρηση του εμπορικού και του πολεμικού στόλου θεωρήθηκαν μεγάλες, γι' αυτό ο στόλος παραμελήθηκε. Έτσι, η ασφάλεια του Βυζαντίου αλλά και η διακίνηση των προϊόντων ανατέθηκε με συνθήκη στους Βενετούς, στους οποίους δόθηκαν πολλά εμπορικά προνόμια. Αυτή η ενέργεια αποδείχθηκε λαθεμένη καθώς οδήγησε το Βυζάντιο σε εξάρτηση από τις ναυτικές πόλεις της Ιταλίας. Όπως διαβάζουμε και στη λεζάντα της εικόνας τα βυζαντινά καράβια σταμάτησαν το εμπόριο, κάτι το οποίο αποδυνάμωσε ακόμη περισσότερο την οικονομία του κράτους.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

3. Τα στρατιωτικά κτήματα των Βυζαντινών

Οι στρατιώτες διέθεταν κτηματική περιουσία, που είτε την αγόραζαν μόνοι τους είτε τους την παραχωρούσε το κράτος, με αντάλλαγμα τη στρατιωτική υπηρεσία και τη φύλαξη της περιοχής που ανήκαν τα κτήματα. Ο θεσμός αυτός βοήθησε την πολεμική ισχύ του κράτους, αλλά από το τέλος του 10ου αιώνα καταργείται. Από εδώ και στο εξής το Βυζάντιο βρίσκεται αναγκασμένο να στηριχτεί σε ξένα μισθοφορικά στρατεύματα. Κι αυτός είναι ένας από τους λόγους που θα το οδηγήσουν στην παρακμή του.

Will Durant, Παγκόσμιος Ιστορία του Πολιτισμού

Σύμφωνα με το παραπάνω παράθεμα, ένας από τους λόγους που το Βυζάντιο οδηγήθηκε στην παρακμή, ήταν η αντικατάσταση του εθνικού στρατού από μισθοφορικό. Πριν τον 10ο αιώνα, το Βυζάντιο στηριζόταν στις δικές του δυνάμεις, καθώς παραχωρούσε στρατιωτικά κτήματα στους κατοίκους κυρίως των ανατολικών περιοχών, με την υποχρέωση να την καλλιεργούν και να την προστατεύουν. Ο στρατός ήταν πάντοτε ετοιμοπόλεμος και καθώς έπρεπε να υπερασπιστούν την ίδια τους τη γη σίγουρα μάχονταν με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα, σε αντίθεση με τους μισθοφόρους.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

4. Ο μητροπολίτης της Αθήνας γράφει στην Πόλη:

«Εσείς, τρυφεροί της Κωνσταντινουπόλεως πολίτες, δε νοιάζεστε για ό,τι συμβαίνει έξω από τις πύλες των τειχών της πόλης σας. Ουδέποτε επισκεφθήκατε τις μακρινές επαρχίες και τις γειτονικές πόλεις να τους διδάξετε ευνομία. Μένετε στην πόλη σας και φροντίζετε την καλοπέρασή σας. Σ' αυτές στέλνετε μόνο τους φορολόγους με δόντια θηρίων. Κι ερημώνονται τα χωριά και οι πόλεις της υπαίθρου από αυτούς κι από άλλους εχθρούς».

Μιχαήλ Χωνιάτης (Μητροπολίτης Αθηνών)

4.α. Βυζαντινός φορολόγος εισπράττει χρήματα από τους οφειλέτες.
(Μικρογραφία από βυζαντινό χειρόγραφο, Ι. Μ. Αγ. Αικατερίνης, Σινά)

Τα νομοθετικά μέτρα των αυτοκρατόρων προκάλεσαν αντιδράσεις στην αυτοκρατορία και δημιούργησαν πολλά εσωτερικά προβλήματα στο κράτος. Οι αγροτικοί πληθυσμοί των επαρχιών έμεναν ξανά απροστάτευτοι στα χέρια των δυνατών μετά την κατάργηση του «Αλληλέγγυου» και άλλων διατάξεων που προστάτευαν την ιδιοκτησία τους. Ταυτόχρονα, έμεναν απροστάτευτοι και από τους φορολόγους, δηλαδή τους εισπράκτορες των κρατικών φόρων. Διαβάζοντας την παραπάνω πηγή πληροφορούμαστε για τα αποτελέσματα αυτής της απόφασης. Οι κάτοικοι των μακρινών επαρχιών ένιωθαν αποξενωμένοι από την πρωτεύουσα και τους κατοίκους της εχθρούς και αντιπάλους. Οι Βυζαντινοί σταμάτησαν να είναι ενωμένοι και αυτό τους έκανε ευάλωτους απέναντι σε ξένες επιδρομές και προκάλούσε στο κράτος εσωτερικές ταραχές που απειλούσαν τη συνοχή του.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!